Hätäkeskuslaitos
Keravan hätäkeskus

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 17.1.2023 (HE 149/2022)

HAK; Keravan hätäkeskuksen lausunto Eduskunnan hallintovaliokunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista.

Lain vaikutukset hätäkeskuksen toimintaan

Keravan hätäkeskuksen käsityksen mukaan on tarpeellista, että hätäkeskustoiminnasta annettua lakia muutetaan tietosuoja-asetuksen, lainsäädännössä tapahtuneiden sekä muiden hätäkeskustoimintaan vaikuttaneiden muutosten vaatimusten mukaisesti.

Prosessien yhdenmukaisuus toimialojen ja rekisterinpitäjien kanssa. Hätäkeskus toimii valtakunnallisesti, mutta monet niiden yhteistyöviranomaiset toimivat alueellisesti. Viranomaiskentässä tapahtuneiden muutosten ja rekisterinpitäjien määrän lisääntymisen vuoksi monet toimintaan liittyvät prosessit tulee sopia uudestaan. Tämän vuoksi on tarve määrittää yhteiset ja yhdenmukaiset toimintatavat saman toimialan toimijoiden kanssa.

Hätäkeskuksen hallinnollisen ja operatiivisen toiminnan kannalta on tärkeää, että hätäkeskustoimintaan liittyvät yhteistyöprosessit ovat mahdollisimman selkeitä ja yksiselitteisiä. Hätäkeskus toimii viranomaisten kanssa prosessimaisesti niin operatiivisesti kuin myös tiedon käsittelyssä liittyen koulutukseen, laadun kehittämiseen, valvontaan ja tietojen luovuttamiseen yms.

Rekisterinpitäjien määrän kasvun ja yhteistyöviranomaisten toimialojen rakenteellisten muutosten ja hätäkeskuksen toiminnan sujuvuuden varmistamiseksi on toivottavaa, että yhteiset prosessit kyettäisiin toteuttamaan mahdollisimman laaja-alaisesti ja yhdenmukaisesti toimialoittain ilman, että sopijaosapuolina olisivat kaikki 47 rekisterinpitäjää.

Tämän vuoksi on tärkeää, että hätäkeskuksilla ja viranomaisilla on yhteiset ennalta sovitut pelisäännöt ja sovitut selkeät prosessit ja tämä otettaisiin mahdollisuuksien mukaan huomioon myös laissa ja sen esitöissä

Tilannetietoisuuden säilyttäminen. Tilannetietoisuus ja riittävä tilannekuva on hätäkeskuksen kannalta tärkeää. Tilannetietoisuutta tarvitaan laajasti esimerkiksi päällekkäisten tehtävien tunnistamiseksi, laajojen ja pitkäkestoisten tapahtumien hallitsemiseksi ja tiedonkulun edistämiseksi suuronnettomuus- ja muissa vastaavissa puheluruuhkia aiheuttavissa tilanteissa. Tilannetietoisuuden tarve voi tulla esiin yksittäisessä päivystäjän tehtävässä, mutta myös isoissa rikos- tai onnettomuustapahtumissa, joissa useiden päivystäjien saamia tietoja tulee yhdistää jo saatuihin tietoihin.

Tilannetietoisuuden mahdollistaminen lainsäädännössä on tärkeää. Käsityksemme mukaan uudistus ei näyttäisi muuttavan tällä hetkellä vallitsevaa tilannetta tilannetietoisuuden osalta.

Tietojen käsittely laadun varmistamisessa, koulutuksessa, valvonnassa ja toiminnan kehittämisessä. Hätäkeskukset kehittävät toimintatapojaan – ja menetelmiään operatiivisen salitoiminnan osalta yhdessä viranomaisten kanssa toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.

Hätäkeskustoiminnan laadun varmistamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi ja koulutuksen toteuttamiseksi hätäkeskus tarvitsee tietoa muiden rekisterinpitäjien ja toimialojen tehtävistä. Toiminnan virheettömyyden ja tehtävien hyvän hoitamisen takaamiseksi hätäkeskus suorittaa sekä ennakollista, että jälkikäteistä valvontaa, esimerkiksi kanteluiden käsittelemisessä. Näiden toimintojen varmistamiseksi hätäkeskus tarvitsee tietoa, jonka saanti tulee olla mielestämme lainsäädännössä turvattu oikeus viranomaisten tai sopijaosapuolten määrästä riippumatta.

Tietojen käsittelemisen osalta tarvitaan yhdenmukainen käsittelymalli eri toimialoilta. Jos useilta toimijoilta tulee erilaisia sopimusmalleja tai ohjeita esimerkiksi henkilötietojen käsittelyyn, aiheuttaa se haasteita työmäärän ja kustannusten osalta sekä byrokratian lisääntymisenä kuin myös haasteita henkilötietojen käsittelyn yhdenmukaisuudessa ja virheettömyydessä.

Tietojen saannin mahdollistaminen laissa ja sen esitöissä on toivottavaa hätäkeskuksen laadukkaan ja virheettömän toiminnan mahdollistamiseksi.

Lain voimaansaattamisen aikataulu. Lain voimaansaattamista koskeva aikataulu vaikuttaa haasteelliselta hätäkeskuksen kannalta. Lain jälkimmäinen osa kaavailtu tulevan voimaan 1.1.2024. Tietojenkäsittelyyn liittyvät muutokset, lain uudistukseen liittyvät tekniset ratkaisut, tietojen käsittelyn toimintaprosesseista sopiminen ja koulutus ovat aikataulun osalta haastavia ja vaativat aikaa. Ilmeisesti näitä muutoksia joudutaan tekemään lisäksi jaksoittain ja vaiheittain mikä lisää valmistautumiseen tarvittavaa aikaa.

Lopuksi

Lain valmisteluvaiheen esitöissä viitataan monessa kohdin siihen, että nykytila ei muutu. Uudistuvassa laissa ja sen esitöissä on otettu kantaa moniin hätäkeskustoiminnan kannalta keskeisiin kysymyksiin. Tässä lausunnossa on pyritty ottamaan kantaa mielestämme hätäkeskuksen laadukkaan toiminnan kannalta keskeisiin toimintaedellytyksiin. Esitöiden valossa moni esittämistämme huolenaiheista saattavat olla turhia, mutta toiveemme on, että tulkintaa vaativista säädöksistä tehdään lain esitöissä ja säädöksissä mahdollisimman yksiselitteisiä ja tarkkarajaisia.

Jarmo Laurila

Hätäkeskuksen päällikkö

Keravan hätäkeskus